



Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

**PERSCOMMUNIQUÉ nr. 136/19**

Luxemburg, 7 november 2019

Arrest in de gevoegde zaken C-349/18–C-351/18  
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS)/Mbutuku  
Kanyeba, Nijs en Dedroog

---

## **Een reiziger die zonder vervoerbewijs in een trein stapt, sluit een overeenkomst met de vervoerder**

*Dit is het geval wanneer de trein vrij toegankelijk is*

Overeenkomstig haar vervoersvoorwaarden bekeurt de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS) reizigers die zonder geldig vervoerbewijs de trein nemen. Ten tijde van de feiten in de hoofdgedingen hadden die reizigers de mogelijkheid om hun toestand te regulariseren door ofwel onmiddellijk de ritprijs te betalen, vermeerderd met het zogenaamde „boordtarief”, ofwel binnen veertien dagen na de vaststelling van de overtreding een forfaitair bedrag van 75 EUR te betalen. Na deze termijn van veertien dagen was er nog de mogelijkheid een forfaitair bedrag van 225 EUR te betalen.

In casu hebben drie bekeurde reizigers geen van deze mogelijkheden benut. Daarop heeft de NMBS hen gedagvaard voor het Vredegerecht te Antwerpen (België) om hen te doen veroordelen tot betaling van respectievelijk 880,20 EUR, 1 103,90 EUR en 2 394 EUR. De NMBS heeft daarbij aangevoerd dat de rechtsverhouding tussen haar en de betrokken reizigers niet van contractuele maar van administratieve aard is, aangezien zij geen vervoerbewijs hadden gekocht.

Het Vredegerecht vraagt zich af wat de aard van de rechtsverhouding tussen de NMBS en de reizigers zonder vervoerbewijs is. Het wenst in dit verband te vernemen of de Unieverordening betreffende de rechten en verplichtingen van reizigers in het treinverkeer aldus moet worden uitgelegd dat de situatie van een reiziger die zonder vervoerbewijs in een trein stapt om een rit te maken, onder het begrip „vervoerovereenkomst” in de zin van deze verordening valt.<sup>1</sup> Zo ja, dient ook te worden uitgemaakt of de richtlijn betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten toestaat dat een rechter die vaststelt dat een boetebeding in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument oneerlijk is, het bedrag van de boete matigt.<sup>2</sup>

In zijn arrest van vandaag wijst het Hof van Justitie er om te beginnen op dat door het verlenen van vrije toegang tot de trein enerzijds, en het instappen in die trein om een rit te maken anderzijds, de spoorwegonderneming en de reiziger hun overeenstemmende wil uiten om een contractuele relatie aan te gaan.

Wat betreft de vraag of de reiziger noodzakelijkerwijs een vervoerbewijs moet hebben om te kunnen spreken van een „vervoerovereenkomst”, is het Hof van oordeel dat het treinkaartje slechts het instrument is dat de vervoerovereenkomst concretiseert. **Het begrip „vervoerovereenkomst” staat los van de vraag of de reiziger een vervoerbewijs heeft en slaat dus ook op de situatie waarin een reiziger zonder vervoerbewijs in een vrij toegankelijke trein stapt om een rit te maken.** Bij gebreke van bepalingen ter zake in verordening nr. 1371/2007 doet deze uitlegging geen afbreuk aan de geldigheid van die overeenkomst of aan de gevolgen die kunnen worden

---

<sup>1</sup> Artikel 3, punt 8, van verordening (EG) nr. 1371/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 betreffende de rechten en verplichtingen van reizigers in het treinverkeer (PB 2007, L 315, blz. 14).

<sup>2</sup> Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29).

verbonden aan de niet-nakoming door een van de partijen van haar contractuele verplichtingen, die onderworpen blijven aan het toepasselijke nationale recht.

Aangaande de bevoegdheid van de nationale rechter om het – in voorkomend geval – oneerlijke boetebeding te matigen, constateert het Hof dat dit beding deel uitmaakt van de algemene vervoersvoorwaarden van de NMBS, waarvan de nationale rechter zegt dat ze „[algemeen] verbindend worden geacht op grond van hun reglementaire aard” en „[worden bekendgemaakt] in een officiële publicatie van de staat”. **Contractuele bedingen waarin onder meer dwingende wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn overgenomen, zijn niet aan de richtlijn onderworpen.**

Voor de uitsluiting van de werkingssfeer van de richtlijn moeten volgens de rechtspraak van het Hof echter twee voorwaarden zijn vervuld. Ten eerste moet in het contractuele beding een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling zijn overgenomen en ten tweede moet het daarbij om een dwingende bepaling gaan. De nationale rechter is bevoegd om na te gaan of aan die voorwaarden is voldaan.

**Voor het geval dat de nationale rechter meent dat die voorwaarden niet zijn vervuld en dat het boetebeding dus binnen de werkingssfeer van de richtlijn valt, herinnert het Hof eraan dat die rechter het bedrag van de oneerlijk bevonden boete niet mag matigen** en dat beding evenmin op grond van beginselen van nationaal overeenkomstenrecht mag vervangen door een nationale bepaling van aanvullend recht. In beginsel moet hij het beding buiten toepassing laten, behalve indien de betrokken overeenkomst ingevolge de schrapping van het oneerlijke beding niet kan voortbestaan of indien de vernietiging van de gehele overeenkomst uiterst nadelige consequenties heeft voor de consument.

---

**NOTA BENE:** De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

---

*Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.*

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught 📞 (+352) 4303 2170